

Huszonöt éves a Szegedi Szimfonikus Zenekar

A Szegedi Szimfonikus Zenekar 1969-ben alakul, Szeged önálló művészeti intézményeként, jórészt a szegedi operazenekar és a Szegedi Bartók Béla Filharmonikus Zenekar tagjaiból. Első, alapító igazgató-karnagyja Vaszy Viktor, a Szegedi Nemzeti Színház akkori igazgatója és főzeneigazgatója; ő az, aki felismerve, hogy a színházi operett-kíséret, az operaelőadások és a hangversenyfellépések ellátására nem elegendő egyetlen színházi zenekar, 1969 tavaszán a városi tanácsnál kezdeményezi: alakuljon önálló szimfonikus együttes. A zenekar feladata az operaelőadások kíséréte és a filharmoniai szimfonikus fellépések ellátása lesz. Vaszy Viktor 1975-ös nyugdíjazásáig vezeti a szegedi szimfonikusok művészi munkáját, és ezalatt olyan minőségi szintet alapoz meg, amely Szeged zenei életének nélkülözhetetlen részévé teszi a zenekart. Helyét Pál Tamás karmester veszi át; 1983-ig tartó első vezetői időszakához fűződik a zenekar – és az operatársulat – első nyugati turnésorozata, rendszeres külföldi bemutatkozásai, valamint a Szegedi Szimfonikus Zenekar első két nagylemeze és rádiófelvételei. A szegedi szimfonikusok Pál Tamás vezetésével töretlen színvonalon „véseleznek” át a szegedi hangverseny- és operajátás nyolc szűk esztendejéből ötöt: az előadásokat a nemzeti színház rekonstrukciója miatt 1978-tól gyenge akusztikai körülmények között a Belvárosi moziban taftják. 1983-tól Oberfrank Géza veszi át az operatársulat és a

szimfonikus zenekar vezetését. Az ő idejében fejeződik be a színházfelújítás; 1986-ban ő rendezi és vezényli az újjáépült színház avatódarabját, Szokolay Sándor Várnász című operáját. Egy év múlva Operafesztivált rendeznek a színházban. A fellépő 6 társulat közül a szegedi operatársulat és a Szegedi Szimfonikus Zenekar megkapja a magyar zenei élet rangos kitüntetését, a Bartók-Pásztory-díjat. A zenekar kiérdemli a „Legszínvonalasabb zenekari teljesítmény” díját is. 1989-től, miután Oberfrank Géza az Állami Operaházhoz szerződik, egy évig ismét Pál Tamás a szimfonikusok vezetője. Távozásakor a város pályázatot ír ki a vezető-karmesteri posztra, amelyet Acél Ervin, a Nagyvárad Szimfonikus Zenekar korábbi vezetője nyer el. Acél Ervin 1991 áprilisától áll a szimfonikusok élére; nevéhez a szimfonikus hangversenyek számának növelése és a zenekar repertoárjának gazdagítása fűződik. 1992-től a zenekar az Acél Ervin által vezetett nemzetközi karmesterkurzus állandó közreműködője. Acél Ervin és a Szegedi Szimfonikus Zenekar 1992-től új bérletsorozatot alapít, amely megkétszerezi a város nagyzenekari előadásainak számát, minden addiginál szélesebbé téve a szegedi szimfonikus zenei életet.

(A Szeged című folyóirat májusi száma A város zenészei címmel Papp Györgyné tanulmányát közli a Szegedi Szimfonikus Zenekar történetéről.)

Jubileumi hangverseny

Huszonöt éves fennállása alkalmából május 21-én 19 órától jubileumi hangversenyt ad a Szegedi Szimfonikus Zenekar. Az ünnepi hangverseny műsorán ősbemutató is lesz, Kocsár Miklós Nyitány című, az együttes évfordulójára írott műve szólal meg. Ezután Mozart G-dúr fuvalaversenyét, Lass Zoltán fuvalaművész közreműködésével, majd a szünet után Brahms I. szimfóniáját hallhatja a közönség. Vezényel: Acél Ervin, a Szegedi Szimfonikus Zenekar igazgatója. A hangverseny előtt dr. Ványai Éva alpolgármester mond ünnepi köszöntőt.

■ 1969 szeptemberében a megalakult szimfonikus zenekar első koncertévadáról számol be a krónika: a „több mint 60 tagú együttes, Vaszy Viktor főzeneigazgató irányításával” a szezonnyitón, október 19-én lép először pódiumra; a vendégek a Kocsis Albert, Szabó Csilla fiatal szólista házaspár Mendelssohn és Csajkovszkij versenyműveket játszanak. A Festő utcai első próbákról szóló riport még újdonságként emeli ki, hogy a zenekar „önálló költségvetési intézményként közvetlenül a városi tanácshoz tartozik”. Lassan hozzászokunk, nyilatkozza Nagy Imre oboaművész, a zenekar titkára, hogy micsoda különbség csak komolyzenével foglalkozni, amikor „Beethoven után nem kell Marica grófnőt játszani”. Az ekkor még hatvanégy tagú zenekarban – hat hely még kiadó – húsz fiatal zenész van, így a cikk, de legalább 4-5 embert feltétlenül otthonhoz kellene juttatni, „akiknek a drága albérletre nem telik”. Vaszy Viktor elmondja, hogy hat hely még kiadó az együttesben, viszont közel 200 ezer forint

értékben kaptak hangszereket, s „rendeltek egy érdekes csóharang-garnitúrát is”.

Az évadnyitásról Vántus István ír, 1969. október 21-én a Délmagyarországban: telt ház, áttűtő siker; a zenekar létrejöttének ma még felmérni is nehéz a súlyát – írja a két éve elhunyt zeneszerző; még ha vannak gyengéi is, máris nyugodtan felveheti a versenyt bármelyik „vidéki” együttesrel. Tudnunk kell, folytatja, hogy Vaszy Viktor, aki a zenekar szervezéséből is igen komoly részt vállalt, újult erővel és nagy-nagy ambícióval látott hozzá, hogy a Szegedi Szimfonikus Zenekart egy mindenkor színvonalasan muzsikáló, ütőképes együttesé gyúrja.

December elején első ízben vezényli külföldi karmester a szegedi szimfonikusokat: Paul Capolongo az akkor már többszörös nemzetközi díjnyertes fiatal francia dirigens a vendég. Ugyancsak 1969 decemberében a szimfonikus zenekar kamaratársulata ad házi hangversenyt; szólistaként Román Zoltán fuvalaművész mellett Weninger Richárd a zenekar hárfaművésze (ma: a Szegedi

■ Sajtókép a Délmagyarországból

A zenekar első éve

Konzervatórium igazgatója) lép fel.

Az évad kritikái általában kedvezőek, lassan el-eltűnik, az újdonsült zenekarnak kijáró óvatos elismerő hang. Már van bírálat is, egy francia szerzők műveit megszólaltató matinélőadásról (talán az első „rossz kritika”, ezt is érdemes feljegyezni, 1970 március 10-ből való): „Debussy prelűdjé olyan unalmas volt, hogy így talán ugyanez az együttes sem tudná még egyszer eljátszani”; ezen az előadáson Lukács Ervin vezeti a szimfonikusokat, s a beszámoló megjegyzi: „az elmúlt hetekben panaszkodtak a zenekar tagjai, kevés próbalehetőséget kapnak a vendégkarmesterekkel. Így hiába tanulják meg köttaszertint hűséggel a darabokat, nincs idejük feldolgozni a dirigensek különleges szempontjait, kívánalmait”.

1970-ben „felszabadulásunk 25. évfordulóján” pályázati díj-

Kialakult egy szimfonikus alaprepertoár

- mondja Acél Ervin, a szegedi szimfonikusok vezetője

■ Az ön vezetése alatt a Szegedi Szimfonikus Zenekar évente az addigiaknál több szimfonikus hangversenyt lépett közönség elé. Az elmúlt időszakban többször nyilatkozta, hogy gazdag, jól megalapozott szimfonikus repertoár kialakítására törekszik. Mi sikerült ebből?

– Ez tudatos törekvés volt, már a pályázatomban leírtam. Talán ez az egyik oka annak, hogy a zenekar engem választott. Azt tűztem ki, hogy minden eddiginél markánsabbá teszem az együttes szimfonikus jellegét. Keveseltem a szimfonikus életet Szegeden, kevésnek tűnt az az 5-6 hangverseny, amit évente rendeztek. Úgy véltem hát, a filharmoniaival egyeztetve növelhető a koncertjeink száma, másfelől pedig, a minisztériumhoz fordulva pályázat útján pénzt szerezhetünk egy saját bérleti szimfonikus-sorozat elindításához. A bérlet elindult és idén már a második évét zárta. Természetesen folytatni fogjuk, sőt, kiegészítőleg ősztől szeretnénk bevezetni egy ifjúsági szimfonikus hangversenybérletet. Nagyon hiányzik. Úgy vélem az iskolások zenei műveltségéhez hozzátartozik a szimfonikus zene alaprepertoárjának ismerete.

■ Merre tart a repertoár bővítésük?

– Most, miután biztos alaprepertoárunk van, a huszadi századi szimfonikus darabok felé szeretnénk bővíteni. Bartók-

■ Olvasom a zenekar indulása idejéből való beszámolókat; egyik helyen a korabeli zenekari titkár azt veti föl, hogy talán csökkenteni kellene az előadások számát, mert félő, hogy megjelenjen a rutinmegoldások. Ön szerint a sok színházi kíséret és a hangversenyek számának gyors növelése nem megy-e az előadások színvonalának kárára?

– Ha rutinmegoldás alatt azt érti, hogy a repertoárdarabokat szokványosan játssza egy zenekar, úgy ez nekünk nem lehet probléma. A szimfonikus zenekarnak fele-fele arányban kell teljesítenie szolgáltatait a színház felé és a hangversenyelőadásokon. A kettő egyensúlyban van, s ennek köszönhetően, úgy érzem, kivált az utolsó évadban a szimfonikus előadások nívója jó volt. Nagy segítségünkre vannak a karmesterkurzusaink is: a fiatal karmesterekkel a zenekar újra és újra átveszi a repertoárdarabokat, s ez azt jelenti, hogy a művek nem hűynak ki, nem ötévente kell elővennünk őket. Mára a szimfonikus zenéből is állandó

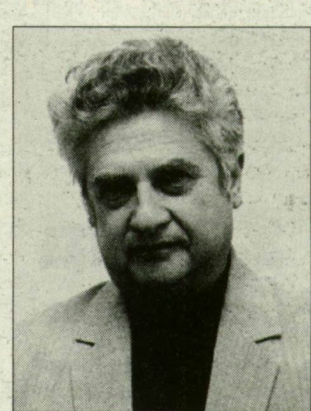
repertoárunk alakult ki, akárcsak régről, az operadarabokból.

■ A kérdést úgy is érteltem: a gyors repertoár bővítéssel az előadások nem maradnak-e csupán az „előadhatóság” szintjén, ahelyett, hogy egyéni, eredeti és különleges legyen valamennyi?

– Egy hivatásos zenekar mércejét a karmester adja. Vannak karmesterek, akik húsz órányi próbával sem tudnak meghaladni egy bizonyos nívót, s vannak olyanok, akik egy hét alatt csodát művelnek. Úgy érzem, ez a zenekar elérkezett már arra a szintre, hogy az előadásai ne elsősorban a zenekari alapfelkészültségen múljanak, hanem inkább a karmester munkáján.

■ Ha jól tudom, a zenekarnak van felszerelése a hangfelvételekhez. Gondolnak-e lemezfelvételre?

– Egy lemez már felvettünk, egy londoni cég hozta ki két évvel ezelőtt. Párizsban és Bécsben meg lehetett kapni – Magyarországon nem találtam. Idén, július elején névjárci zongoraművésszel és amerikai karmesterrel.

darabokat minden évben játszottunk, tavaly Richard Strausst is elővettük, a következő évadban pedig egy Stravinszkij-mű lesz újdonság. Ami a műfajokat illeti, eddig több szimfonikus költemény és oratorikus mű volt a műsorunkon, mint a valódi szimfónia. Ezen változtatunk: a szimfóniát, mint műfajt minden előadáson szeretnénk visszahozni a műsorba.

■ Milyennek érzi a zenekaron belüli műhelymunkát?

– Nincs panaszom. A zenekarban általában jó munkahangulat van; az együttes szakmai fegyelmé kiváló, s a zenészekkel remekül lehet dolgozni – persze, azzal a feltétellel, hogy a karmester is megalapozott tudással álljon ki...

■ Az első években elég sok szociális és anyagi gond volt a zenekar körül, a lakásügyektől a hangszerellátásig. Ma minden rendben van?

– Lakásgondok szerencsére

nincsenek – senki sincs albérletben. De a fizetésekkel nem dicsekednék. Még az új közalkalmazotti besorolás után is alacsonyok a fővárosi zenekarokhoz képest. Nem beszélve arról, hogy a jogszabály alkalmazatlan a művészi munka honorálására – a koncertmester, vagy a szólamvezetők például alkalmasint kevesebb fizetést kaphatnak, mint az utolsó pultnál ülő hangszeres, akinek esetleg több a szolgálati ideje. Mi ezen úgy próbáltunk segíteni, hogy a kiemelt F-kategóriába emeltük a zenekar művészi munkáját meghatározó zenészeket.

■ Ha jól tudom, a zenekarnak van felszerelése a hangfelvételekhez. Gondolnak-e lemezfelvételre?

– Egy lemez már felvettünk, egy londoni cég hozta ki két évvel ezelőtt. Párizsban és Bécsben meg lehetett kapni – Magyarországon nem találtam. Idén, július elején névjárci zongoraművésszel és amerikai karmesterrel.

■ Egy másik örökzöld téma: a hangversenyterem hiánya.

– Óh! ezt már Fricsay Ferenc megállapította a maga idejében, hogy Szegednek az előadó-művészeket és a zenekarokat illetően mindene adott a rendkívüli zenei élethez – csak éppen koncertterme nincs. Már Fricsay remélte, hogy majd eljön az az ember – a zenészek aranyba foglalják majd –, aki zenepalotát épített Szegednek. Sajnos még nem jött el. Márpedig jó hangversenyterem nélkül... Hogy mást nem mondjak, a szimfonikus zenekar teljesítményén legalább ötven százalékot ront a színház hangelnélő akusztikája. Ugyanez a zenekar a Zeneakadémián egészen másképp szól, hogy a rotterdami hangversenyteremről ne is beszéljek.

■ A próbatermük?

– Sajnos ez is probléma. A Festő utcai próbatermünk zeng, a színházi előadóterem meg nyeli a hangot. Itt alig fér be a hang, ott pedig alig szólal meg. Zenekar legyen a talpán; amelyik eligazodik a két akusztika között. Nos, én sokakkal együtt azt hiszem, a próba- és előadóterem gondját, és még sok reprezentatív esemény elhelyezését megoldaná egy komoly kongresszusi központ Szegeden.

Az oldalt készítette: **Panek Sándor**

senyterem nincs. (Ma sincs). A színház, amely ezt a szerepet betölti, ekkor már látszik: rekonstrukcióra szorul (a felújítás csak nyolc évvel később, 1978-ban indult meg és nyolc évig húzódtott). A nehéz körülmények ellenére is, a zenekar második évében már bizonyos: „A szegedi koncertélet garanciája az újjászervezett önálló státusú szimfonikus zenekar. Egy kivétellel valamennyi színházi hangversenyen ez az együttes játszott.”

1971: Vaszy Viktor Szeged alkotói díját veszti át. Az 1971-es hangverseny-évadot Verdi Requiemjével kezdi a zenekar. A szólisták: Karikó Teréz, Lengyel Ildikó, Gregor József és Simándy József. Siker.

A két éves születésnapon semmi nem változik, ami a művelődési házas társbérletet illeti. De a hangszerek tekintetében már jobb a helyzet: a fúvósok, akik egy éve még arra panaszkodtak, hogy „bármely falusi rezesbanda külön hangszerekkel dolgozik”, most már elégedettebbek: teljes a fúvós-garnitúra.

Az előadások folytatódnak...